

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Activiteitenplan

initiatief Uitvoeringsagenda Faro

Dit model voor een activiteitenplan hoort bij de Subsidieregeling Uitvoeringsagenda Faro. Uw activiteitenplan met bijhorende begroting dienen ter beoordeling van uw initiatief. Hiertoe plaatst u enerzijds uw activiteitenplan op <https://faro.cultureelerfgoed.nl> (het Faro platform). Deelnemers van het platform kunnen op deze manier een reactie geven op uw initiatief. Anderzijds legt u zowel het(zelfde) activiteitenplan als ook de begroting voor door dit toe te sturen aan faro@cultureelerfgoed.nl. Op het Faro platform vindt u meer informatie over de procedure en criteria.

Vul onderstaande gegevens in:

Naam aanvrager:	Stichting OPEN
Contactpersoon:	[REDACTED]
E-mailadres:	[REDACTED]
Telefoonnummer:	[REDACTED]
Naam initiatief:	<i>Expeditie Nieuwe Gezichten</i> - op zoek naar nieuwe erfgoedvrijwilligers
Totale kosten:	€71.280
Gevraagde subsidiebijdrage:	€60.000
Bedrag cofinanciering door derden:	0
Bedrag eigen bijdrage:	€11.280
Inzet vrijwilligers in uren:	0

Activiteitenplan

1. Met welke vorm(en) van cultureel erfgoed heeft uw initiatief van doen?

(u kunt meerdere vakjes aankruisen)

- Integrale benadering van cultureel erfgoed
- Archeologie
- Gebouwd en aangelegd (groen) erfgoed
- Cultuurlandschap
- Roerend erfgoed
- Mobiel erfgoed
- Immaterieel erfgoed
- Oral History
- Archieven
- Digital born erfgoed
- Andere vorm, te weten Klik of tik om tekst in te voeren.

2. Geef een korte omschrijving van het initiatief, waarin u beknopt de aanleiding, de hoofdactiviteit en het doel formuleert.

Bijna overal in het erfgoedveld ervaren we en meten we het: er is behoefte aan meer vrijwilligers en vrijwilligers met nieuwe kennis en vaardigheden of andere perspectieven. Dat is spannend, want om erfgoed te beheren, behouden en laten beleven, is de sector sterk afhankelijk van haar vrijwilligers. Initiële onderzoeksresultaten suggereren dat ruim 9 op de 10 mensen die zich in Nederland voor de erfgoedsector inzetten, dit op vrijwillige basis doen¹. In reactie op het groeiende tekort aan vrijwilligers in het erfgoedveld, zijn er in 2022 en 2023 negentien expeditiebegeleiders vanuit OPEN opgeleid om de methodiek *Expeditie Nieuwe Gezichten* aan lokale erfgoedorganisaties aan te bieden, bijvoorbeeld in de vorm van cursussen of trainingen. Deze methodiek is ontwikkeld door de Vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk en is ook inzetbaar voor domeinen buiten het erfgoedveld, zie: <https://www.nov.nl/mensenmakennederland/expedities/>. De expeditiebegeleiders equiperen hierbij de deelnemers met tools, gebaseerd op inzichten uit de gedragspsychologie om op een andere manier de eigen organisatie en blinde vlekken te analyseren, om inzichtelijk te maken waar er voor hen kansen liggen, en welke eerste stappen er gezet kunnen worden om nieuwe doelgroepen bij hun erfgoed te betrekken. Het doel van deze methodiek is om buiten de geijkte paden op zoek te gaan naar vrijwilligers, participanten en gemeenschappen. Daarnaast is ook het boeien en binden van huidige vrijwilligers belangrijk.

In 2024 wil OPEN meer trainingen gebaseerd op de *Expeditie Nieuwe Gezichten* methode aanbieden omdat 1) deze methodiek erfgoedorganisaties en -gemeenschappen handvatten geeft om zelfstandig of in slimme samenwerking met andere partijen met hun vraag naar nieuwe vrijwilligers aan de slag te gaan 2) er is veel animo vanuit het veld om deze cursussen te volgen, 3) het maakt het veld toegankelijker voor erfgoedparticipatie door nieuwe doelgroepen.

Het doel van dit project is om een antwoord te bieden op het vrijwilligerstekort in de erfgoedsector, waarbij de deuren opengezet worden naar een bredere groep mensen uit de samenleving om heb bij erfgoed te betrekken.

3. Omschrijf wat het beoogde eindresultaat is.

OPEN wil met dit project in totaal zo'n 50 erfgoedorganisaties en -gemeenschappen in 2024 ondersteunen in hun zoektocht naar nieuwe vrijwilligers via de methodiek *Expeditie Nieuwe Gezichten*. Daarbij bestaat zo'n 25% van de deelnemers uit nieuwere contacten van de

¹ Het onderzoek is nog niet officieel gepubliceerd, de definitieve resultaten worden november 2023 verwacht.

erfgoedhuizen, en gemeenschappen in immaterieel erfgoed. OPEN werkt naar dit resultaat toe via drie activiteiten, deze zijn hieronder omschreven.

4. Neem hieronder puntsgewijs op welke deelactiviteiten of processtappen worden uitgevoerd. Ga daarbij uit van maximaal 8 activiteiten/processtappen. Omschrijf per activiteit/processtap:
- de aard, omvang, duur en wijze van uitvoering van de activiteit;
 - de doelstelling, resultaten of producten.

Indien gewenst kunt u dit ook als aparte bijlage bijvoegen.

Activiteit 1: Expedities op maat aanbieden

Doelstelling

Het vraag-gericht en regio-specifiek aanbieden van handvatten en ondersteuning aan erfgoedorganisaties en -gemeenschappen om nieuwe vrijwilligers te werven en te betrekken.

Aanpak

In 2022 en 2023 volgden in totaal 19 expeditiebegeleiders vanuit OPEN de NOV Meta-Expeditie om vervolgens zelf de Expedities aan het erfgoedveld te kunnen geven. Behalve het organiseren van cursussen, verrijkt de methodiek ook de algemene erfgoedparticipatiecoaching die deze expeditiebegeleiders aan erfgoedgemeenschappen of -organisaties aanbieden (de incorporatie van de methodiek in erfgoedparticipatiecoaching maakt geen onderdeel uit van dit project). In totaal hebben er sinds eind 2022 ruim 50 erfgoedorganisaties deelgenomen aan Expedities of groepsessies gebaseerd op de methodiek. De response op deze eerste cursussen en introducties blijken zeer positief, waarbij er ook behoefte wordt geuit tot een vervolg. Tot nu toe zijn potentiële deelnemers vooral rechtstreeks door de OPEN leden betrokken, of hebben zij via mond tot mond reclame over de cursussen gehoord.

Berichten uit het veld:

"Als je deelneemt aan de training dan ben je gefocust op jouw organisatie en wat die nodig heeft om vrijwilligers te werven. Je maakt tijd vrij om een plan te maken en wordt geholpen door de trainers en andere cursisten door ook het uitwisselen van ervaringen. Hierdoor krijg je nieuwe inzichten, tips en ideeën die jouw organisatie verder helpen met het werven van vrijwilligers."

Deelnemer aan *Expeditie Nieuwe Gezichten*, regio Zuid-Holland, 2023

Zoals gebruikelijk is voor de samenwerking tussen de OPEN leden, stellen de leden op basis van dit hoofdplan eind 2023 een regionaal deelplan op. Hierin worden de eigen subdoelen en vorm waarop de activiteiten plaatsvinden uitgewerkt, passend bij de wensen en ervaringen van de deelnemers, of de context van het lokale veld. Zo kan de training bijvoorbeeld in twee tot vijf dagdelen, of via een korte introductieworkshop gegeven worden. Ook kan de grootte van de groep verschillen en dus tussen de 6 tot 30 deelnemers bestaan. Verder kunnen deelnemers aan een traject onderdeel van één organisatie of gemeenschap uitmaken, of bestaat de groep uit vertegenwoordigers van meerdere organisaties. Daarnaast mogen kosten om aan een training of cursus mee te doen, geen drempel vormen voor erfgoedorganisaties of -gemeenschappen om mee te doen, dus is het aan de OPEN leden zelf om te besluiten om deze kosteloos of tegen een symbolisch bedrag aan te bieden. Door de trainingen op maat te geven, wordt er een zo relevant mogelijke ondersteuning geboden.

Deze werkwijze helpt ook om het samenwerkingsproject zo goed mogelijk aan te laten sluiten bij de eigen de organisaties van de OPEN partners. In elke provincie is er een medewerker vanuit OPEN opgeleid om de *Expeditie Nieuwe Gezichten* aan te bieden. In sommige provincies, zoals Zuid-Holland, Zeeland, Noord-Brabant, Limburg en Gelderland hebben meerdere medewerkers de NOV

Meta-Expeditie gevolgd. Naar verwachting zal er dus een verschillende mate van ruimte en vorm zijn waarin de cursussen aangeboden worden.

Daarnaast is er de mogelijkheid dat een aantal partners in 2024 geen ondersteuning volgens de *Expeditie Nieuwe Gezichten*-methodiek aan zullen bieden. Dit kan te maken hebben met dat zij al een andere methodiek eigen hebben gemaakt die een vergelijkbaar resultaat bereikt, of doordat zij zeer recentelijk bij OPEN aangesloten zijn en prioriteit leggen bij andere projecten die in samenwerkingsverband zijn opgesteld. Naar verwachting zal dit slechts enkele partners betreffen. Middelen die voor hen via dit projectplan zijn gereserveerd, zullen op basis van de regionale deelplannen verdeeld worden aan andere partners. Ook maakt de netwerksamenwerking van OPEN het mogelijk dat wanneer er in een provincie vraag is naar een Expeditie maar een OPEN-lid niet (alleen) aan deze vraag kan voldoen, een expeditiebegeleider (eventueel in samenwerking) uit een andere provincie een training kan geven.

Tot slot wordt er aan de bekendheid van de trainingen in 2024 gewerkt. Dit gebeurt hoofdzakelijk via de communicatiekanalen van Erfgoedvrijwilliger.nl en de eigen communicatiekanalen van de OPEN leden. Daar waar relevant, worden ook lokale partners betrokken of zij de informatie over het cursusaanbod aan hun achterban kunnen delen.

Resultaat

- ➔ Deelname van erfgoedorganisaties en -gemeenschappen aan de aangeboden trainingen en cursussen volgens de *Expeditie Nieuwe Gezichten* methodiek.
- ➔ Elke OPEN partner die in 2024 deze trainingen of cursussen geeft, heeft een eigen opzet ontwikkeld die passend is bij de lokale vragen, wensen en context.
- ➔ Informatie over het cursusaanbod wordt via de communicatiekanalen van Erfgoedvrijwilliger.nl, de OPEN-leden en relevante partners gedeeld.

Activiteit 2: Focus op nieuwe contacten en gemeenschappen

Doelstelling

Het uitbreiden van de focus naar nieuwere contacten en gemeenschappen om ook hen te ondersteunen in de zoektocht naar nieuwe vrijwilligers.

Aanpak

Momenteel bereiken de OPEN partners vooral erfgoedorganisaties waarmee al direct en langduriger contact bestaat met de Expedities. In 2024 wil OPEN de focus verbreden en extra aandacht besteden aan nieuwere contacten en gemeenschappen in immaterieel erfgoed als deelnemers. Doordat zij (tot nu toe) minder zichtbaar zijn, hebben zij minder ondersteuning ontvangen en hebben deze partijen minder inzicht in de structuur en de mogelijkheden binnen het erfgoedveld. Het is daarom juist van belang dat deze nieuwere contacten begeleiding krijgen in het betrekken van nieuwe doelgroepen bij hun gemeenschap of erfgoedinitiatief, wanneer zij daar de behoefte aan hebben.

In dit onderdeel worden er nieuwe contacten, gemeenschappen en groepen die betrokken kunnen worden bij erfgoedparticipatie geïdentificeerd. De aanpak hierin is flexibel om aan te sluiten bij de behoeften en interesses van deze doelgroepen. Deze organisaties en gemeenschappen leren we onder andere kennen via samenwerkingen met KIEN of via de participatieloketten van Erfgoedvrijwilliger.nl. Zodra zich een partij aandient die logischerwijs baat heeft bij een cursus op maat, dan willen we hieraan voldoen. In de deelplannen wordt hiervoor op basis van inschatting ruimte gereserveerd. In dit project wordt er dus rekening gehouden dat ongeveer 25% van de deelnemers aan de trainingen en cursussen volgens de methode *Expeditie Nieuwe Gezichten* uit nieuwere contacten van de OPEN-leden of uit erfgoedgemeenschappen bestaat.

Resultaat

- ➔ In 2024 maakt 25% van de organisaties of gemeenschappen die meedoen aan een Expeditie pas recentelijk deel uit tot het netwerk van de OPEN leden (richtlijn: vanaf 2022), of ze zijn immaterieel erfgoedgemeenschappen.

Activiteit 3: Nieuwe samenwerkingen aangaan

Doelstelling

Erfgoedparticipatie door nieuwe doelgroepen vergemakkelijken via nieuwe samenwerkingen.

Aanpak

Naast het aanbieden van is aan het huidige en nieuwe netwerk van de OPEN-leden, wordt er ook actief gezocht naar nieuwe samenwerkingsmogelijkheden met partijen die veel met doelgroepen te maken hebben die momenteel niet of nauwelijks met erfgoed participeren, of die ondervertegenwoordigd zijn in het erfgoedveld (doelgroepen op het gebied van: leeftijd, sociaaleconomische achtergrond, culturele diversiteit, immaterieel erfgoed, religieuze achtergrond, beperkingen). Met deze samenwerkingspartners wordt onderzocht waar dit initiatief aansluit bij de behoeften van hun achterban. Er wordt geïnvesteerd in het opbouwen van een warm contact met deze partijen voor het OPEN netwerk. Wanneer deelnemers aan Expedities door de trainingen klaar zijn om daadwerkelijk 'nieuwe gezichten' als vrijwilligers bij hun organisatie of gemeenschap te ontvangen, kan OPEN door deze warme banden hier in ondersteunen omdat ook voor OPEN (en daarmee de expeditiebegeleiders) nieuwe doelgroepen beter te bereiken zijn. Hierdoor worden er makkelijker matches gefaciliteerd. Naar verwachting zullen dit veelal sociaal-maatschappelijke organisaties zijn. Er zal met name aan deze netwerkuitbreiding en versteviging geïnvesteerd worden via de coördinator van Erfgoedvrijwilliger.nl.

Daarbij komt dat het merendeel van de door de NOV-opgeleide expeditiebegeleiders buiten erfgoed werkzaam zijn, met name in het sociale domein. Voor een overzicht van alle expeditiebegeleiders kan de [website van NOV](#) geraadpleegd worden. Doordat de begeleiders en methodiek overstijgend zijn aan het erfgoedveld, liggen er mooie kansen voor de expeditiebegeleiders van OPEN in het aangaan van samenwerkingen met sociaal maatschappelijke partners.

Tot slot biedt het aangaan van samenwerkingen met (koepel)organisaties binnen het huidige erfgoedveld interessante mogelijkheden. Zo zou er bijvoorbeeld gekeken kunnen worden naar het vergroten van het bereik van de Expedities, of het doorgeven van de expertise over de Expedities door de expeditiebegeleiders, zodat deze samenwerkingspartners in de toekomst ook trainingen gebaseerd op de methodiek *Expeditie Nieuwe Gezichten* zouden kunnen geven. Eventueel kan dit hybride worden ingevuld. Er wordt momenteel een e-learning en werkboek ontwikkeld door de NOV die ter ondersteuning bij cursussen gebruikt kunnen worden. De aard van deze samenwerkingen wordt in overleg bepaald, zodat deze voor beide partijen een meerwaarde heeft.

Het aangaan en onderzoeken van samenwerkingen wordt in combinatie door de coördinator van Erfgoedvrijwilliger.nl, de expeditiebegeleiders en erfgoedparticipatiecoaches van OPEN uitgevoerd. De coördinator neemt hierin het voortouw en beslissingen. In de begroting zijn enkel de uren voor deze activiteit voor de coördinator opgenomen omdat de inzet van de expeditiebegeleiders met activiteit 1 en 2 overlapt, en de inzet van erfgoedparticipatiecoaches via een andere financieringsstroom gedekt is.

Resultaat

- ➔ Onderzoek naar 3 potentiële samenwerkingen met sociaal-maatschappelijke organisaties ten behoeve van de zoektocht naar nieuwe vrijwilligers.
- ➔ Het aangaan van 1 samenwerking met (koepel)organisaties in de erfgoedsector in verband met de *Expeditie Nieuwe Gezichten*

5. Planning: geef aan hoe de deelactiviteiten/processtappen in de tijd worden uitgevoerd.
Indien gewenst kunt u dit ook als aparte bijlage bijvoegen.

December 2023	Incorporatie initiatief in regionale deelplannen
Januari 2024	Aanvang activiteiten
Juli 2024	Tussentijdse evaluatie
Najaar 2024	Evaluatie campagne, nieuwe aanvraag
December 2024	Afronding initiatief
Maart 2025	Afrekening

In de Uitvoeringsagenda Faro – deel I is door het erfgoedveld opgetekend wat de betekenis is van het Verdrag van Faro voor de Nederlandse erfgoedzorg en hoe het daar invulling aan wil geven. Om in aanmerking te komen voor een financiële bijdrage moet uw initiatief bijdragen aan de implementatie van het Verdrag van Faro in het functioneren van de Nederlandse erfgoedzorg. De mate waarin uw initiatief hieraan voldoet wordt meegenomen in de beoordeling. Daarover gaan de volgende vijf vragen.

6. Aan welke Faro-kernwaarde(n) zoals opgenomen in de Faro Uitvoeringsagenda – deel I voldoet het initiatief?

- Participatie in de volle breedte
- Open houding voor andere erfgoedopvattingen
- Erfgoed midden in de samenleving

7. Omschrijf op welke wijze het initiatief voldoet aan de geselecteerde Faro-kernwaarde(n).
Alle drie de Faro-kernwaarden zijn van toepassing op dit project.

Participatie in de volle breedte

Het initiatief betreft nieuwe doelgroepen bij het erfgoedveld. Het doel van de methode *Expeditie Nieuwe Gezichten* is namelijk dat erfgoedorganisaties en -gemeenschappen actief aan de slag gaan in het werven van nieuwe vrijwilligers en participanten door zich open te stellen voor een veel bredere groep mensen. De aanpak stelt deelnemers in staat om zich aan te passen aan de behoeften en verwachtingen van doelgroepen die niet in hun organisatie vertegenwoordigd zijn, wat participatie in de volle breedte van de samenleving bevordert. Daarbij komt ook dat, naast de focus op het betrekken van nieuwe gezichten, er ook aandacht wordt besteed aan het behouden van huidige vrijwilligers. Het bevorderen van participatie binnen de organisaties en gemeenschappen, vindt dus op alle niveaus plaats.

Open houding voor andere erfgoedopvattingen

Met dit project wordt de oplossing voor het vrijwilligerstekort voor erfgoedinitiatieven en -projecten gezocht in de richting van het betrekken van nieuwe doelgroepen. Inherent aan het project is dus de noodzaak voor het openstaan voor andere erfgoedopvattingen. Deelnemers worden aangemoedigd om buiten hun bubbel te kijken. Traditionele opvattingen over het eigen vrijwilligerswerk en manier van betrokkenheid bij de eigen organisatie worden uitgedaagd. Tijdens de training/cursussen wordt er bovendien aandacht besteed aan innovatieve benaderingen van de eigen erfgoedorganisatie/-gemeenschap, door middel van technieken uit gedragspsychologie en design thinking. Dit stelt deelnemers in staat om hun standpunten en werkwijzen aan te passen en te evolueren, waardoor ze leren hoe ze met een inclusievere blik naar nieuwe ideeën en benaderingen binnen het erfgoedveld kunnen kijken.

Erfgoed midden in de samenleving

Met *Expeditie Nieuwe Gezichten* brengt OPEN erfgoed dichterbij de samenleving. Alle activiteiten staan in het teken van de doelstelling om doelgroepen die niet in de deelnemende organisaties/gemeenschappen vertegenwoordigd zijn, te betrekken bij erfgoedactiviteiten. Ook wordt de positie van de deelnemende organisaties en gemeenschappen in de maatschappij

geanalyseerd. Dit stelt deelnemers in staat om stappen te zetten om relevanter te worden voor hun omgeving. Daarnaast legt het project in het bijzonder de nadruk op het aanbieden van trainingen en cursussen aan deelnemers die werken met gemeenschapsgericht erfgoed (activiteit 2). Hierbij worden immaterieel erfgoed en gemeenschappen betrokken die anders wellicht geen contact zouden hebben met traditionele erfgoedinstellingen. Dit is belangrijk want door elkaar te leren kennen en samen te werken, kunnen we elkaar versterken. Het bevordert tevens de netwerkvorming tussen organisaties die zich richten op zowel materieel als immaterieel erfgoed. Op deze manier wordt erfgoed een actief onderdeel van het dagelijks leven.

8. Aan welke thema(s) en de daarbij door het erfgoedveld geformuleerde doelen (inzet) in de Uitvoeringsagenda Faro – deel I draagt uw initiatief bij? (er zijn meerdere thema's mogelijk)

- Erfgoed als hulpbron en partner in het sociale domein
- Democratische vernieuwing
- Dynamische leefomgeving
- Waarderen van erfgoed
- Meerstemmigheid
- Oral History
- Digitaal erfgoed
- Archieven
- Archeologie
- Caribisch Nederland
- Internationaal
- Erfgoedbewustzijn en educatie
- Ondersteuning erfgoedparticipatie
- Opleidingen
- Werkwijzen en wegwijzen
- Financiering erfgoedinitiatieven

9. Omschrijf voor de door u geselecteerde thema's hoe uw initiatief aansluit bij de in de Uitvoeringsagenda Faro – deel I omschreven doelen en vraagstukken. Raadpleeg voor de beantwoording van deze vraag de uitwerking van de thema's in de Uitvoeringsagenda Faro – deel I.

Erfgoed als hulpbron en partner in het sociale domein

Het initiatief betreft nieuwe doelgroepen bij het erfgoedveld, wat kan bijdragen aan de sociale cohesie en het welzijn in de samenleving. Het benadrukt de rol van erfgoed als een hulpbron om gemeenschappen te versterken en te betrekken. Daarnaast focussen we met activiteit 3 specifiek op het aangaan van partnerschappen in het sociale domein. Dit betreft zowel het onderzoeken van de matching tussen de behoeftes van elkaars achterban, als samenwerkingsmogelijkheden met expeditiebegeleiders die in het sociale domein werkzaam zijn.

Democratische vernieuwing

Door erfgoedorganisaties en -gemeenschappen handvatten te bieden om nieuwe vrijwilligers te werven, draagt het initiatief bij aan democratische vernieuwing in de erfgoedsector door participatie en betrokkenheid door mensen uit een bredere demografie te bevorderen.

Meerstemmigheid

Met dit project stimuleren we meerstemmigheid door het betrekken van nieuwe doelgroepen en gemeenschappen bij erfgoedactiviteiten, wat kan bijdragen aan meerstemmigheid in het erfgoedveld door diverse perspectieven en ervaringen te omarmen.

Erfgoedbewustzijn en – educatie

Het initiatief draagt bij aan erfgoedbewustzijn door erfgoedorganisaties en -gemeenschappen bewust te maken van de waarde van nieuwe vrijwilligers en hun betrokkenheid bij hun erfgoedinitiatieven. Daarbij komt ook dat doordat deelnemers de deuren open zetten voor nieuwe doelgroepen door met de eigen organisatie aan de slag te gaan, erfgoed een toegankelijker wordt voor de beoogde doelgroepen en het bewustzijn rondom erfgoed groeit.

Ondersteuning erfgoedparticipatie

De hoofdreden om met dit initiatief aan de slag te gaan is om bredere erfgoedparticipatie te bevorderen en erfgoedorganisaties en -gemeenschappen te helpen nieuwe doelgroepen te betrekken bij hun activiteiten.

10. Omschrijf op welke wijze het initiatief een structurele verandering teweeg kan brengen ten opzichte van het huidige functioneren van de erfgoedzorg. *Denk bijvoorbeeld aan bewustwording van een veranderopgave, systeemaanpassing, schaalsprong, nieuwe coalities, verdieping op een thema, instrumentatie van een thema met werkwijzen of methodieken, of de verkenning van nieuwe mogelijkheden binnen een thema.*

Met dit project wil OPEN verschillende structurele veranderingen in erfgoedzorg teweegbrengen. Aangezien de behoefte aan vrijwilligers in het veld hoog is, biedt het verwelkomen van nieuwe gezichten en het stimuleren van meerstemmigheid binnen erfgoedorganisaties en -initiatieven hierop een antwoord. Deze aanpak heeft een democratischer impact op hoe we in de toekomst met ons erfgoed omgaan: een diversere groep mensen raakt betrokken bij erfgoed en krijgt daardoor inspraak in het nemen van beslissingen rondom erfgoed. Dit draagt bij aan een meer inclusieve benadering van erfgoedbehoud en -beheer. Verder ontstaan er door deze ontwikkelingen nieuwe ideeën, energie en enthousiasme over erfgoedzorg. Door nieuwe doelgroepen en gemeenschappen te betrekken, wordt erfgoed toegankelijker en relevanter voor de bredere samenleving. Dit bevordert de maatschappelijke betrokkenheid bij erfgoed en verankert het in het dagelijks leven. Ook de samenwerkingen die in dit project onderzocht en aangegaan worden, kunnen leiden tot een efficiënter gebruik van middelen en expertise, wat uiteindelijk ten goede komt voor de zorg rondom erfgoed.

Daarnaast worden deelnemers aangemoedigd om hun huidige werkwijzen aan te passen. Ze leren innovatieve benaderingen voor hun eigen erfgoed, gebaseerd op inzichten uit de gedragspsychologie en design thinking. Dit resulteert in veranderingen op het gebied van flexibiliteit en aanpassingsvermogen en heeft dus impact op de manier waarop zij erfgoed waarborgen.

Kortom, door de inzet van de methode *Expeditie Nieuwe Gezichten* pakt OPEN niet alleen het vrijwilligerstekort in de erfgoedsector aan, maar stimuleert het ook een meer inclusieve en flexibele aanpak rondom erfgoedzorg die recht doet aan de diversiteit van de samenleving en betrokken gemeenschappen.

Bij de beoordeling van uw initiatief wordt ook gekeken naar de aansluiting van uw initiatief bij de ambities van anderen en bij vraagstukken in de samenleving en de inzet van vrijwilligers. Daarover gaan de volgende drie vragen.

11. Omschrijf of, en zo ja op welke wijze het initiatief bijdraagt aan actuele (beleids)ontwikkelingen en maatschappelijke vraagstukken. *Te denken valt aan uitsluiting, dekolonisering en grote transities in de leefomgeving.*

Het initiatief "*Expeditie Nieuwe Gezichten* - op zoek naar nieuwe erfgoedvrijwilligers" draagt op verschillende manieren bij aan actuele beleidsontwikkelingen en maatschappelijke vraagstukken. Inclusie en Uitsluiting: OPEN richt zich met dit project op het betrekken van nieuwe doelgroepen bij het erfgoedveld. Dit draagt bij aan inclusie door mensen en gemeenschappen te bereiken die traditioneel misschien minder vertegenwoordigd waren in het erfgoedwerk. De aanpak is hierbij niet door uit te reiken naar deze nieuwe gezichten in de veronderstelling dat zij zich naar de mores van de erfgoedorganisatie of -gemeenschap moeten voegen, maar doordat de deelnemers aan de cursussen en trainingen eerst zelf aan de eigen organisatie/gemeenschap werken om mensen met een andere achtergrond, context of ideeën te kunnen verwelkomen. Deze aanpak bestrijdt uitsluiting: erfgoed wordt namelijk voor een bredere en diverse groep toegankelijker. Dekolonisering: Het initiatief ondersteunt de dekolonisering van het erfgoedveld door nieuwe perspectieven en verhalen te omarmen. Door buiten de geijkte erfgoedpaden te zoeken naar vrijwilligers, en voorbereidt te zijn op andere perspectieven, behoeftes en achtergronden, kan dit project helpen bij het verzamelen en

bewaren van erfgoed dat anders mogelijk over het hoofd zou worden gezien, met name van gemeenschappen die historisch gezien gemarginaliseerd waren. Transitie in de leefomgeving: Met dit project spelen we in op de verschuivingen in de leefomgeving door erfgoedorganisaties te helpen zich aan te passen aan uitdagingen zoals het vrijwilligerstekort. Het moedigt erfgoedinstellingen aan om hun aanpak te herzien om nieuwe vrijwilligers te werven en betrokken te houden. Versterken van gemeenschappen en sociale cohesie: Door erfgoedgemeenschappen en -organisaties te ondersteunen bij het vinden en betrekken van nieuwe vrijwilligers, draagt dit plan bij aan het versterken van lokale gemeenschappen. Dit is vooral relevant in een tijd waarin gemeenschappen vaak te maken hebben met veranderingen en uitdagingen in hun omgeving. Het bevordert de sociale cohesie door mensen samen te brengen rond gedeelde erfgoedbelangen. Dit kan bijdragen aan het opbouwen van sterkere banden binnen gemeenschappen, het creëren van een gevoel van gezamenlijke identiteit en het tegengaan van eenzaamheid. "Expeditie Nieuwe Gezichten – Op zoek naar nieuwe vrijwilligers" draagt dus actief bij aan de aanpak van hedendaagse maatschappelijke vraagstukken en sluit aan bij beleidsontwikkelingen die gericht zijn op inclusie, dekolonisatie, en het inspelen op transitie in de leefomgeving. Het stimuleert het erfgoedveld om zich aan te passen aan de veranderende behoeften en diversiteit van de samenleving.

12. Omschrijf de projectorganisatie en rolverdeling en geef aan of en zo ja op welke wijze er bij de uitvoering van het initiatief sprake is van samenwerking met of betrokkenheid van andere belanghebbenden.

Stichting OPEN: "Expeditie Nieuwe Gezichten - op zoek naar nieuwe erfgoedvrijwilligers" is een initiatief van Stichting OPEN. OPEN verenigt provinciale erfgoedhuizen en stroomlijnt visie en samenwerkingsprojecten op nationale schaal vanuit een regionaal perspectief. Hiermee vormt het samenwerkingsverband de ideale schakel tussen nationaal en regionaal beleid waarbij vrijwel alle erfgoedinstellingen worden bereikt. Sinds 2023 is OPEN een stichting, het dagelijks bestuur bestaat uit Marielle Hendriks (voorzitter, tevens directeur Erfgoedhuis Zuid-Holland), Roeli Broekhuis (secretaris, tevens directeur Erfgoedpartners) en Ruud van Eeten (penningmeester, tevens directeur Huis van de Kunsten Limburg). De partners die aangesloten zijn bij OPEN, of de intentie hebben om zich in de toekomst aan te sluiten, zijn: Erfgoedpartners, Platform Drentse Musea & Drents Archief, Landschapsbeheer Flevoland, Stichting Erfgoed & Publiek, Erfgoed Gelderland, Erfgoed Brabant, MOOI Noord-Holland, Landschap Erfgoed Utrecht, Erfgoed Zeeland, Erfgoedhuis Zuid-Holland, Huis voor de Kunsten Limburg, Erfgoed Platform Overijssel.

Eindverantwoordelijken van dit project zijn de directieleden van de partners verenigd in OPEN. Richting wordt bepaald door een kleinere stuurgroep binnen dit overleg. Ook zij worden vanuit de praktijk gevoed door het rechtstreekse contact met de expeditiebegeleiders binnen de eigen organisatie en centrale interne coördinatie.

Expeditiebegeleiders: Deze zijn opgeleid via de Meta-Expeditie van de NOV en fungeren als degenen die Expeditie in de vorm van trainingen of cursussen aan lokale erfgoedorganisaties aanbieden. De expeditiebegeleiders zijn medewerkers bij de OPEN leden en zijn cruciaal voor het overbrengen van de benodigde kennis en tools aan erfgoedinstellingen. Ook spelen zij een inhoudelijke rol in het ontwikkelen van de regionale aanpak.

Lokale Erfgoedorganisaties en -gemeenschappen: Dit zijn de organisaties en gemeenschappen die actief zijn in het erfgoedveld en die deelnemen aan de trainingen en cursussen die worden aangeboden door de expeditiebegeleiders. Ze zijn de directe doelgroep van het initiatief en spelen een actieve rol bij het implementeren van de verworven kennis.

Interne coördinator: is verantwoordelijk voor het onderzoeken en aangaan van samenwerkingen met sociaal-maatschappelijke partners en (koepel)organisaties in het erfgoedveld (activiteit 3), en monitort de voortgang van dit project.

Samenwerkingspartners in de erfgoedsector: De uitvoering van activiteit 3 staat volledig in het teken van het betrekken van externe partijen en belanghebbenden. Welke vorm deze samenwerkingen krijgen is afhankelijk van de behoeften en wensen van beide partijen en wordt in overleg met elkaar

vastgesteld. Deze samenwerkingsvormen kunnen onder andere het delen van netwerken, het faciliteren van trainingen, of het zelf geven van trainingen omvatten.

Vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk (NOV): NOV heeft de expertise en methodologie op het gebied van de *Expeditie Nieuwe Gezichten* ontwikkeld, en de expeditiebegeleiders in een eerder stadium opgeleid (de opleiding is geen onderdeel van dit project).

13. Omschrijf in welke mate en op welke wijze vrijwilligers worden ingezet voor de uitvoering van het initiatief.

"*Expeditie Nieuwe Gezichten* - op zoek naar nieuwe erfgoedvrijwilligers" richt zich op het aanpakken van het vrijwilligerstekort binnen het erfgoedveld en biedt juist ondersteuning aan erfgoedorganisaties die grotendeels afhankelijk zijn van vrijwilligers. In dit geval bieden vrijwilligers dus niet zelf de *Expeditie Nieuwe Gezichten* aan, maar zijn maken zij wel onderdeel uit van de doelgroep die wordt ondersteund en begeleid door professionals, en de Expedities volgen. De samenwerking met vrijwilligers vindt plaats bij de lokale erfgoedorganisaties en -gemeenschappen die deelnemen aan *Expeditie Nieuwe Gezichten*. Deze organisaties kunnen vaak volledig of grotendeels bestaan uit vrijwilligers die zich inzetten voor het behoud en de toegankelijkheid van erfgoed. De rol van deze vrijwilligers in het initiatief is tweeledig:

1. Deelnemers aan de Expedities: Een groot deel van de deelnemers aan de trainingen of cursussen, zijn zelf vrijwilligers die actief zijn in erfgoedorganisaties. Zij zijn degenen die willen leren hoe ze nieuwe vrijwilligers kunnen werven en betrekken bij hun erfgoedorganisatie. Deze vrijwilligers zullen profiteren van de expertise en ondersteuning van de expeditiebegeleiders om hun kennis en vaardigheden op dit gebied te vergroten. Hun tijdsinvestering in dit project is daarbij essentieel.
2. Toekomstige nieuwe vrijwilligers: Het uiteindelijke doel van het initiatief is om nieuwe vrijwilligers en deelnemers aan te trekken vanuit nieuwe doelgroepen. Dit betekent dat ook de huidige vrijwilligers, die mogelijk al lange tijd betrokken zijn bij de erfgoedorganisaties, hun kennis en passie voor erfgoed over kunnen dragen aan de nieuwe teamgenoten.

Noemenswaardig is dat OPEN zich door het aanbieden van Expedities niet alleen richt op het werven van nieuwe vrijwilligers, maar ook op het boeien en binden van huidige vrijwilligers, zowel in werving (van deelnemers) als in inhoud. Ten eerste wordt de training veelal gevolgd door deelnemers die momenteel vrijwilliger zijn bij een erfgoedorganisatie. Met de training worden ze geëquipeerd en gemotiveerd om op tactisch-strategisch niveau nieuwe gezichten aan te trekken voor hun organisatie. Doordat ze zich hierin ontwikkelen, worden ze gemotiveerd om mee te bouwen aan de groei van hun organisatie. Tijdens de *Expeditie* worden de deelnemers geprikkeld om na te denken hoe anderen hun organisatie of gemeenschap ervaren, wat de relevantie is voor mensen in hun lokale omgeving. Dit maakt dat deelnemers, die vaak zelf vrijwilligers zijn, ook moet nadenken over welke doelstellingen hun organisatie of gemeenschap heeft en of ze daarvoor bijvoorbeeld de juiste middelen voor in handen hebben. Hierdoor neemt hun betrokkenheid toe.

Verder wordt de *inhoudelijke* focus gelegd op het enthousiasmeren en betrekken van huidige vrijwilligers. Tijdens de training wordt de gehele vrijwilligersreis in kaart gebracht, waardoor er ook ingaan wordt op fasen waarin vrijwilligers zitten die momenteel aan de organisatie verbonden zijn. Zo wordt de motivatie van huidige vrijwilligers in kaart gebracht en gekeken hoe er hier (nog) beter op ingespeeld kan worden. Het doel is ten slotte om hen te verbinden met nieuwe (groepen) vrijwilligers, bijvoorbeeld om kennis en vaardigheden te borgen. Of, indien er afscheid van elkaar wordt genomen, om hen tot ambassadeur voor de organisatie te vormen.

Dus, terwijl het initiatief zelf wordt uitgevoerd door professionals en speciaal opgeleide expeditiebegeleiders, spelen vrijwilligers een cruciale rol als deelnemers en als mogelijke brug naar toekomstige vrijwilligers. Ze worden ondersteund en opgeleid om een open en inclusieve houding voor andere doelgroepen en erfgoedopvattingen te ontwikkelen, terwijl ze zelf ook de mogelijkheid hebben om hun passie voor erfgoed te delen en door te geven aan anderen.

Plan voor kennisontwikkeling en kennisdeling en de daarbij beoogde doelgroep(en)

14. De resultaten, inzichten en ervaringen die voortkomen uit uw initiatief moeten ten goede kunnen komen aan het hele erfgoedveld. De manier waarop u hier invulling aan geeft wordt meegewogen in de beoordeling.

Omschrijf hoe u de resultaten, ervaringen en bevindingen van uw initiatief actief deelt met het Faro-netwerk en andere relevante doelgroepen.

Werk een plan uit voor kennisontwikkeling en -deling, inclusief de beoogde doelgroep(en) en omschrijf daarin hoe de resultaten van het initiatief worden gedeeld. *Denk ook aan type communicatiemiddelen, frequentie etc.* De kosten hiervoor kunt u opvoeren in uw begroting.

De resultaten, inzichten en ervaringen van Expeditie Nieuwe Gezichten worden breed gedeeld binnen het erfgoedveld, op verschillende niveaus. Ten eerste wordt de training, materialen, presentaties etc. gedeeld tussen de provinciale expeditiebegeleiders onderling. Dit zijn de trainers van provinciale OPEN-leden, die op deze manier gebruik kunnen maken van good practices van elkaar. Zij vormen hier een gemeenschap in en zijn met elkaar verbonden via onder meer de NOV. Ook vindt er een jaarlijkse intervisiebijeenkomst/moment plaats, georganiseerd door Stichting OPEN. Daarnaast vindt er kennisdeling plaats binnen de verschillende domeinen in de erfgoedsector, door verbinding te zoeken met koepel- en belangenorganisaties. Verder worden inzichten en ervaringen breed gedeeld door samenwerkingen aan te gaan met andere domeinen en sectoren, bijvoorbeeld met organisaties in het sociaal domein of de bredere culturele sector aan te gaan. In die domeinen zijn vanuit de NOV ook trainers opgeleid als expeditiebegeleiders om *Expeditie Nieuwe Gezichten* te verzorgen. Eventueel kunnen trainingen gezamenlijk gerealiseerd worden om de resultaten nog meer op maat te snijden voor de deelnemers. Op een algemener niveau worden inzichten en ervaringen gedeeld in vakmedia in de erfgoedsector, bijvoorbeeld de Erfgoedstem, Conservation News en het Faro Magazine. Op die manier komen meer potentiële deelnemers in aanraking met de principes van deze training en informeren zij zich over wat dit voor hun organisatie kan betekenen. Ten slotte komt er ruimte op het platform Erfgoedvrijwilliger.nl om resultaten van deze training aan het voetlicht te brengen. Het gaat hier onder meer om (korte) interviews met deelnemers van de training, welke waarde deze training voor hen (en hun organisatie) heeft gehad. Maar ook om handleidingen, factsheets, video's etc. die tijdens de Expedities worden opgeleverd. Het delen van resultaten en inzichten maakt onderdeel uit van de uren van de betrokkenen voor de activiteiten in dit plan, of worden geïncorporeerd in de overige activiteiten van OPEN. Er worden dus geen bijkomende kosten voor dit onderdeel in de projectbegroting opgevoerd.

Begroting

15. De gevraagde financiële bijdrage moet in verhouding staan tot de verwachte impact van het initiatief. Behalve een projectplan dient u ook een begroting toe te voegen (separate bijlage).

Omschrijf hieronder op welke wijze u de mogelijkheden van cofinanciering (eigen bijdrage en bijdragen derden) heeft onderzocht en wat daarvan de uitkomst is.

De gevraagde financiële bijdrage is zorgvuldig overwogen en in verhouding tot de verwachte impact van dit initiatief. De totaalbegroting bedraagt €71.280,00, waarvan €60.000,00 als directe subsidie bij de RCE aangevraagd wordt. Na onderzoek onder de OPEN-leden kon geconcludeerd worden dat een eigen bijdrage van €11.280,00 namens OPEN als co-financiering ingezet kon worden.

Noemenswaardig zijn ook de indirecte bijdragen van deelnemers aan de Expedities. De Expeditie-deelnemers investeren hun eigen tijd in het volgen van de cursus en zullen vervolgens hun nieuw verworven kennis en vaardigheden in de praktijk brengen. Dit zal op zijn beurt bijdragen aan de uiteindelijke impact van het project. Het is uitdagend om een specifieke monetaire waarde toe te kennen aan deze bijdragen, om deze reden is deze niet toegevoegd aan de begroting. Toch kan deze

inzet gezien worden als een vorm van cofinanciering: externe partijen dragen vrijwillig bij aan dit project omdat het resultaat van hun investering een meerwaarde heeft.

Ingevuld door: [REDACTED]

Datum: 18 september 2023